

Dit profiel dient gelezen, geïnterpreteerd en gebruikt te worden in combinatie met de leeswijzer, waarin de noodzakelijke uitleg van de verschillende paragrafen vermeld is.

Snor (*Locustella luscinioides*) A292

1. Status:

Niet in Bijlage I genoemde en geregeld voorkomende trekvogel zoals bedoeld in artikel 4.2 van de Vogelrichtlijn. Voor Natura 2000 relevant als broedvogel.

2. Kenschets

Beschrijving: De snor is een onopvallende donkerbruine vogel die grotendeels een verborgen leven in het riet leidt. Het meest kenmerkend is zijn snorrende zang die lijkt op het lage zachte geluid van een kookwekkertje. De snor is voornamelijk een broedvogel van uitgestrekte, natte structuurrijke rietvegetaties. De Nederlandse broedvogels trekken weg naar Afrika en overwinteren ten zuiden van de Sahara.

Relatief belang binnen Europa: De snor heeft een enigszins onregelmatige verspreiding in Europa en Centraal Azië. Het Europese deelgebied ligt daarbij ingeklemd tussen de Oostzee en Middellandse Zee en loopt tot ver in Rusland door. In Europa is de verspreiding grotendeels beperkt tot Midden- en Zuid-Europa. De Europese populatie van de snor (42.000-100.000 paren in EU-landen, 3% daarvan in Nederland) geldt als stabiel. Dit heeft zowel betrekking op de perioden 1970-1990 als 1990-2000. De soort is aangemerkt als niet-bedreigd in Europa.

3. Ecologische vereisten

Leefgebied: De voorkeur van de snor gaat uit naar opgaande, overjarige rietvegetaties met een goed ontwikkelde onderlaag van oud plantenmateriaal (een 'kniklaag') in ondiep water. Het zijn natte structuurrijke rietvegetaties die op een ondergrond van minerale bodem en (laag)veen groeien, minimaal 1,5 meter hoog zijn. Vaak is hier en daar wilgenopslag aanwezig. Voor een broedbiotoop van de snor is minimaal 1-2 hectare aan oppervlak nodig. Water op het maaiveld is essentieel. De snor maakt zijn nest in dichte vegetatie, tussen gebroken rietstengels, lisdodde, grote zeggen en gagel, op een hoogte van 10-30 cm boven de grond of het wateroppervlak. Voedsel wordt gezocht in de onderste lagen van de moerasvegetaties, ook vlak boven bodem en water en later in het broedseizoen ook in wilgenopslag.

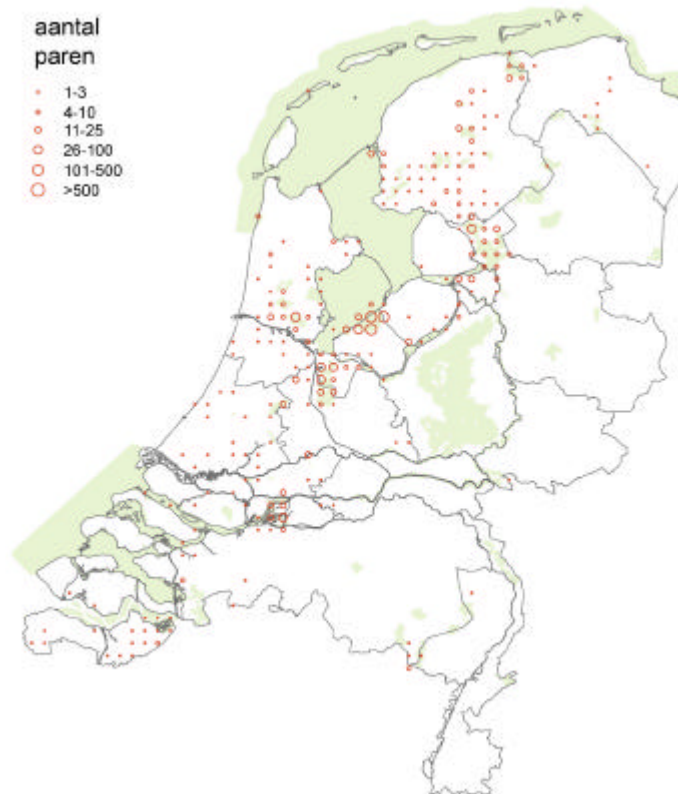
Voedsel: Het voedsel van de snor bestaat uit kleine diertjes (ongewervelden). De snor foerageert voor het merendeel in de onderste lagen van de moerasvegetatie.

Rust: De verstoringgevoeligheid van de snor is matig groot (verstoring bij < 100 m afstand). Ook de gevoeligheid voor verstoring van zijn leefgebied is matig groot: het is een besloten landschap. Omdat het merendeel van de populatie broedt in ontoegankelijke en afgesloten gebieden is een effect van verstoring op de populatie waarschijnlijk niet aanwezig. Alleen bij hoge recreatiedruk, wanneer moerasvegetaties betreden worden en er met bootjes in het riet gevaren wordt, kunnen er versturende, negatieve effecten voor de snor optreden. Het meest bedreigend is daarbij waterrecreatie.

Minimum omvang duurzame populatie: Vanuit populatie-ecologische optiek zijn voor een duurzame sleutelpopulatie van de snor ten minste 100 paren vereist. Voor een gunstige staat van instandhouding zijn op nationale schaal ten minste 20 sleutelpopulaties vereist (>2.000 paren).

4. Huidig voorkomen

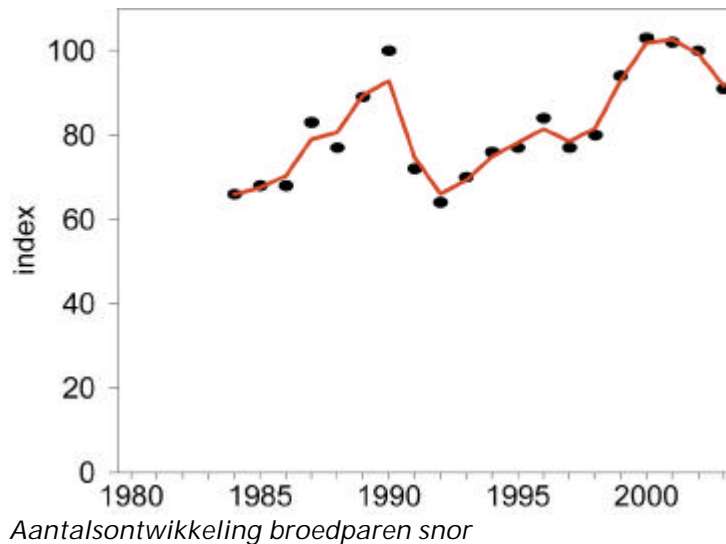
Het verspreidingsgebied van de snor is vrijwel beperkt tot laagveengebieden en kleimoerassen in Laag-Nederland. Er zijn vier kerngebieden: Oostvaardersplassen, Noordwest-Overijssel (Wieden, Weerribben), Vechtplassen (incl. Naardermeer) en de Biesbosch. Samen herbergen ze minimaal 60% van de landelijke broedpopulatie van de snor. Forse aantallen (20-50 paren) komen ook voor langs de Friese IJsselmeerkust, in de Zaanstreek, het Lauwersmeer en Zwarte Meer. Op de hogere zandgronden is de snor tegenwoordig zeldzaam. De natuurlijke verspreiding betreft het gehele land met uitzondering van het Waddengebied.

Verspreidingskaart snor

5. Beoordeling landelijke staat van instandhouding

Trends in Nederland: Tussen 1960-1970 is een regionale toename van de snor rond het IJsselmeer opgemerkt. Waarschijnlijk bestaat hier een verband met de ontwikkelingen in Oostelijk Flevoland. Vanaf 1970 ongeveer trad een algemene afname van het verspreidingsgebied van de snor op. Een uitzondering daarop vormden enkele belangrijke nieuw ontstane kerngebieden zoals de Oostvaardersplassen en Biesbosch na de afsluiting van het Haringvliet. De snor is sinds 1980 over grote oppervlaktes verdwenen. Op de hogere zandgronden bijvoorbeeld komt hij niet meer voor.

Recente ontwikkelingen: De Nederlandse populatie van de snor laat sinds 1981 (1981-2003) een matige toename in aantallen zien. Ook over de periode 1994-2003 vertoont de landelijke trend een matige toename.

Beoordelingsaspect natuurlijk verspreidingsgebied: zeer ongunstig

Sinds midden jaren zeventig (1973-1977) is het verspreidingsgebied van de snor aanzienlijk gekrompen, met 41%. In het totaal is de soort in 230 atlasblokken aanwezig, uit 188 verdwenen en in 50 atlasblokken verschenen. De nieuwe atlasblokken zijn voor een deel bezet als gevolg van moerasontwikkeling. Het gaat echter vaak om slechts enkele broedparen per atlasblok, uitgezonderd de Zaanstreek en het Lauwersmeer. Ook heeft deze nieuwe bezetting vrijwel alleen plaatsgevonden in Laag-Nederland. Op de hogere zandgronden verdween de soort op vele plekken.

Beoordelingsaspect populatie: gunstig

De landelijke populatie aan snorren is in vergelijking met 1965 vermoedelijk in aantal afgenomen. In de periode 1965-1991 bedroeg de afname in aantallen 60-70% in Noord- en Zuid-Holland en 80% of meer in Midden-Nederland en Zeeuws-Vlaanderen. De afname in aantallen is echter rond 1980 tot staan gekomen. De Nederlandse broedpopulatie telde in de periode 1979-1983 gemiddeld 2.000 paren en in 1999-2003 gemiddeld 1.900 paren. Recentelijk is er sprake van een kleine opleving, mogelijk heeft dit ook te maken met gunstige omstandigheden in het overwinteringsgebied in de Afrikaanse Sahelzone. Het aantal is gelijk aan de gunstige referentie en neemt niet af.

Beoordelingsaspect leefgebied: zeer ongunstig

De broedbiotoop van de snor bestaat uit moerasgebieden met uitgestrekte vegetaties van riet, lisdodde en zegge. Doordat het nest laag op of nabij de grond wordt gebouwd, is de soort erg gevoelig voor schommelingen in de waterstand. Veranderingen in beheer, waterhuishouding en waterkwaliteit hebben een grote invloed op de beschikbaarheid van overjarig en structuurrijk rietland. Intensieve rietexplootatie/rietteelt heeft de oppervlakte overjarig riet beperkt en begrazing door vee maakte leefgebieden ongeschikt. Tegennatuurlijk waterpeilbeheer leidde tot verruiging van rietland en verdroging heeft afname van leefgebieden tot gevolg gehad. Vermesting leidde tot versnelling van het verlandingsproces. Versnippering van het leefgebied met verkleining en isolatie leidde tot de verdwijning van snorpopulaties. Populatiedaling kan ook optreden na langdurige droogte in de Sahel.

Beoordelingsaspect toekomstperspectief: zeer ongunstig

Het vegetatiestadium waarnaar de voorkeur van de snor uitgaat, is gevoelig voor verdroging en veresting. Beide processen resulteren in sterk verruigde rietvelden. Of de aanleg van nieuwe natte natuur een leefgebieden van wezenlijke omvang voor snorren zal opleveren, is enigszins twijfelachtig. Isolatie ten opzichte van buitenlandse populaties kan een verdere rem zijn op populatieherstel, net als calamiteiten zoals excessieve droogte in de overwinteringsgebieden.

Vooralsnog moet daarom bij de snor worden gerekend op een op zijn gunstigst stabiele tot afnemende trend.

Landelijke instandhoudingsdoelstelling: Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel van een populatie van ten minste 5 sleutelpopulaties van 100-400 paren met in totaal ten minste 2.000 paren.

Streefbeeld bij de landelijke instandhoudingsdoelstelling: Voor een gunstige staat van instandhouding is herstel van de broedvogelpopulatie van de snor nodig naar een niveau met ten minste 20 sleutelpopulaties, die ieder ten minste uit 100 paren bestaan (> 2.000 paren). Het beschermingsplan moerasvogels stelt als doel ten minste 5 sleutelpopulaties van 100-400 paren met een nationaal populatieniveau van eveneens > 2.000 paren. Voldoende geschikt broedhabitat voor de streefpopulatie is vereist. Dat betekent: natte goed-ontwikkelde, structuurrijke rietvegetaties in ondiep water. Een goede afstemming van beheer en waterhuishouding, voldoende waterkwaliteit en ontsnipperingsbeleid is van belang. Herstel van habitat in Laag-Nederland is te bereiken door een extensief beheer van rietlanden. Het is zaak zowel successie van rietland tegen te gaan, als intensieve rietteelt. Vanwege de teruggang van de aantallen van de snor in NW Europa vormt de Nederlandse populatie een belangrijke westelijke en enigszins geïsoleerde voorpost, wat de soort kwetsbaarder maakt.

Oordeel: zeer ongunstig

Beoordeling Staat van Instandhouding		
Aspect	1981	2004
Verspreiding	gunstig	zeer ongunstig
Populatie	matig ongunstig	gunstig
Leefgebied	gunstig	zeer ongunstig
Toekomstperspectief	gunstig	zeer ongunstig
Eindoordeel	matig ongunstig	zeer ongunstig

6. Bronnen

- Bauer, H.-G. & Berthold, P. 1996. Die Brutvögel Mitteleuropas: Bestand und Gefährdung. Aula-Verlag, Wiesbaden.
- Boer, T. den, 2000. Beschermingsplan Moerasvogels 2000-2004. Directie Natuurbeheer Ministerie van LNV, Wageningen.
- Hut, R.M.G. van der, 2003. Terreinkeus van Porseleinhoen, Snor en Baardman in Nederlandse moerasgebieden. Habitatmodellen ten behoeve van inrichting en beheer. Rapport 02-157. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Turnhout, C. van, van der Hut, R., van Dijk, A. & Foppen, R. 2001. Het voorkomen van de Snor in relatie tot moeraskarakteristieken en moerasbeheer in Nederland. SOVON-onderzoeksrapport 2001/07. SOVON, Beek-Ubbergen.